

بررسی مدرنیته بر روند معماری خانه از قاجار تا پایان پهلوی دوم در تهران

(نمونه موردی خانه های دوره قاجار و پهلوی)

پدرام ریاحی نژاد^۱، آزاده محمودی کهنه رودپشت^۲

چکیده:

رشد مدرنیته و نیز شهرسازی مدرن کشور ما، عاری از زمینه ها و بسترهای اجتماعی، اقتصادی، فکری و فرهنگی بوده است. توسعه مدرنیته و شهرسازی، پیش از آنکه به عوامل ریشه ای و محتوایی معطوف باشد، بیشتر در جنبه های کالبدی و فیزیکی تجلی یافته است. بدیهی است که با چنین وضعیتی، شهرسازی نه دارای هویت ملی و محلی است و نه به رغم استفاده از روش ها و تکنیک های غربی، حاوی مدرنیسم در معنای غربی است. معماری امروز ما به استثنای موارد انگشت شمار به اذعان همگان یک معماری بی هویت است. معماری که نه می توان آن را در راستای معماری گذشته این سرزمین دانست و نه به لحاظ محتوا متأثر از جریان های جهانی معماری می باشد. معماری امروز از یک سو دارای ویژگی های برگرفته از جریان معماری مدرن و سایر جریانات به شیوه ای سطحی است و از سوی دیگر دارای برخی ویژگی های بومی و سنتی است و البته هیچ یک از آنها را به درستی بکار نگرفته است به علاوه عوامل بسیاری آشفته گی موجود در معماری را دامن می زنند. معماری معمول شهرها اغلب فاقد ویژگی هایی است که به معماری نسبت داده می شود و خانه ها اغلب تا حد سرپناه تنزل یافته اند به ویژه در گذشته معماری ایران دارای ویژگی های فیزیکی و فضایی برجسته ای بوده است. معماری ایران در طول زمان همواره دارای یک فرآیند رو به جلو و متکی به تجارب گذشته بوده است و هر سبک و شیوه دارای ارتباط منطقی و مفهومی با دوره قبل و بعد از خود بوده است اما از زمانی نزدیک به امروز این روند از هم گسسته و معماری ایران دچار دگرگونی های شدیدی شد چنانچه آثار این تحولات تا به امروز ادامه یافته و موجب آشفته گی شدید در معماری و شهرسازی ما شده است.

کلمات کلیدی : معماری خانه، خانه ایرانی، قاجار، پهلوی اول، پهلوی دوم، معماری مدرن، مدرنیته، بحران هویت.

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس Email: pedram.riahi.nezhad@gmail.com

^۲ دکتری معماری، مدیر گروه و عضو هیأت علمی رشته معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس Email: eamahmoodi@yahoo.com